

TAEVASKOJA KÜLA

ARENGUKAVA

2011-2016

**KINNITATUD TAEVASKOJA KÜLAKOOSOLEKUL
7. MAI 2011**

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS.....	3
2. KÜLA OLUKORD JA ÜLDINE KIRJELDUS	
2.1 Küla ajalooline taust.....	4
2.2 Küla asukoht.....	5
2.3 Küla elanikkond.....	5
2.4 Küla looduslike olude kirjeldus.....	6
2.5 Küla majanduslike olude kirjeldus.....	6
2.6 Küla infrastruktuuri kirjeldus.....	7
2.7 Külaelanike koostöö.....	7
3. KOKKUVÕTE KÜLA OLUKORRAST.....	8
4. SWOT ANALÜÜS.....	9
5. VISIOON TAEVASKOJA KÜLA OLUKORRAST AASTAL 2010.	10
6. KÜLA ARENGU EESMÄRGID JA ÜLESANDED NENDE SAAVUTAMISEKS.....	10
7. OLULISED VALDKONNAD KÜLA ARENGUS.....	12
8. TEGEVUSKAVA.....	14
9. ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE.....	16
10. KÜLA ARENGUKAVA SEOS VALLA ARENGUKAVAGA.....	16
11. KOKKUVÕTE.....	16
LISAD	
LISA 1. TAEVASKOJA KÜLA ASENDIPLAAN	17
LISA 2. FOTOD TAEVASKOJA KÜLAST JA ÜMBRUSKONNAST .	18
LISA 3. FOTOD RAKENDUNUD PROJEKTIDE TULEMUSTEST... 	23
LISA 4. AASTATEL 2003-2011 RAKENDUNUD PROJEKTID	33

1. SISSEJUHATUS

Käesolev arengukava on koostatud aprillis 2011. Arengukava aluseks on kasutatud 2002-2003 aastal valminud ja 2006 aastal muudetud Taevaskoja küla arengukava. Arengukava on koostatud MTÜ Taevaskoja juhatuse poolt. Arengukava on olnud tutvumiseks väljas Taevaskoja raamatukogus ja läbinud avaliku arutelu ning kinnitatud Taevaskoja külakoosolekul 07. Mail 2011.

Algne Taevaskoja küla arengukava valmis perioodil november 2002 kuni aprill 2003. Samal perioodil toimus MTÜ Taevaskoja loomine ja registreerimine. Arengukava valmimisele aitas kaasa Eesti Külade ja Väikelinnade Liikumine Kodukant ja Kagu-Eesti Partnerlusprogramm. Algne arengukava vaadati üle ja täiendatud 2006 aasta sügisel. Arengukava teine põhjalikum ülevaatamine ja täiendamine toimus aprillis 2011. Täiendamine toimus MTÜ Taevaskoja juhatuse liikmete poolt ja enne kinnitamist toimus ka arengukava väljapanek (Taevaskoja raamatukogus) külaelanikele arvamuse avaldamiseks.

Arengukava on oluline dokument selleks, et planeerida tegevusi pikemas perspektiivis ja välja tuua nii küla tugevused kui ka nõrkused, mille kaudu saab määratleda ka võimalikud arengud tulevikus.

Taevaskoja küla arengukava sisaldab arenguvisioni ja konkreetseid tegevusi lähemaks viieks kuni kaheksaks aastaks.

Arengukava on heaks alusmaterjaliks erinevatest fondidest investeeringute taotlemiseks ja heaks infoallikaks kõigile keda huvitab Taevaskoja küla ajalugu, hetke olukord ja tuleviku arengu visioon. Samuti annab arengukava külaelanikele ja loodud mittetulundusühingule selged ja konkreetset eesmärgid, mille poole liikuda.

2. KÜLA OLUKORD JA ÜLDINE KIRJELDUS

2.1 Küla ajalooline taust

Taevaskoja küla tekkis tänu Tartu-Petseri raudtee (valmimisaasta 1931) ehitusele. Tõenäoliselt oli piirkond asustatud ka juba varem, kuid lähem info selle kohta momendil puudub. Raudtee rajamisega koos rajati ka maantee, mis ühendab looduskaitseala ja Taevaskoja raudteejaama Tartu-Põlva maanteega. Enne teist maailmasõda ehitati piirkonda 14 hoonet. Põhiliselt ehitati hooned suvilateks ja elamuteks, kus oli võimalik suvitajatele majutust pakkuda. Sellel perioodil ehitati ka praegune külakeskuse hoone (vt. Lisa 2 Foto 1) Taevaskojas tegutses juba enne teist maailmasõda 3 kauplust ja pagaritöökoda ning suveperioodil peeti kord nädalas turgu.

Peale teist maailmasõda paljud majad rekvireeriti ja kasutati erinevatel eesmärkidel – raamatukoguks, lastesaanatooriumiks, algkooliks, korteriteks, sidekontoriks. Kärestikulisele Ahja jõe rajati hüdroelektrijaam (vt. Lisa 2 Fotod 2 ja 3), mis valmis 1952 aastal. Elektrijaama kõrval arenes välja elektrivõrkude ehitamise ja hooldamise Saesaare meistripunkt koos elektripostide immutamise tsehhiga, mis oli Eesti Energia Põlva Tugipunkti eelkäijaks. Nimetatud ettevõttes oli kuni 30 töökohta. Elektrivõrkude meistripunktis oli kuuekümnendate algul välja ehitatud korralik klubihoone, kus peeti üritusi ja kolm korda nädalas oli kino. Siinkohal peab märkima, et kuuekümnendatel aastatel oli kultuuriline tegevus üle aegade kõrgel järjel, kui lisaks mees- ja naisansamblile ja väiksele näitemängutrupile tegutses aktiivselt instrumentaalansambel, nn. bigband. Nimetatud ansambel võitis tiitleid taidlusülevaatustel ja esinemiskutseid oli kogu vabariigist, isegi Tallinnast. Alates 1957 aastast tegutseb Taevaskoja külas raamatukogu. Raamatukogu toodi üle Valgesoo külast ja on asunud külas erinevates hoonetes.

Raudtee hooldajate kohalikus brigaadis oli pidev töö viiele inimesele. Taevaskojas tegutses pikka aega lastesaanatoorium, mis oli kohapeal nii suurimaks tööandjaks, (50 töötajat) kui ka kultuuri arendajaks. Samuti tegutses Taevaskoja Algkool, milles õppisid nii kohalikud lapsed kui ka alates aastast 1969 lastesaanatooriumis viibivad lapsed. Laste kopsutuberkuloosisaanatooriumi asutamisest 1947.a. kuni reorganiseerimiseni, oli ravil viibivate laste jaoks saanatooriumis eraldi 8-klassiline kool.

1991.a. oli külas sotsiaalse olukorra madalseis. Tegevuse oli lõpetanud lastesaanatoorium, elektrivõrkude teenindus oli täielikult üle viidud Põlvasse. Turism oli madalseisus, kaupluse sulges Põlva Tarbijate Ühistu. Tegutses ainult

algkool viie õpilasega ja sidejaoskond. Sidejaoskond kolis oma esialgsest hoonest külakeskuse hoonesse 2006 aastal. (vt. Lisa 2 Foto 1). Samal aastal muudeti ka küla bussijaama asukohta.

2002.a. elavnenud külaliikumine Taevaskojas on aktiveerinud elanikkonda osa võtma küla sotsiaal- ja majandusprobleemidele kaasa mõtlemisest ja lahendamisest. 2002 aasta detsembris asutati MTÜ Taevaskoja, mille eestvõtmisel on tegutsetud mitmes erinevas valdkonnas. MTÜ Taevaskoja liikmete arv on aastate jooksul kasvanud. Kui 2002 aastal oli liikmete arv 43, siis 2011 aastaks oli liikmete arv kasvanud 64 liikmeni

Taevaskojas on viimastel aastatel juurdunud igaaastaste traditsiooniliste külaürituste läbiviimine. Igaastaselt korraldatakse üritusi tähistamiseks vastlapäeva, jaanipäeva ja jõulupühi. Viiakse läbi kevadtalgud, külapäev ja suvelõpu disko.

Samuti on teostatud projektide abiga mitmeid suuremaid investeeringuid ja soetatud erinevaid vahendeid. Mainimist väärib eelkõige multifunktsionaalse külaplatsi rajamine 2008 aastal ning Taevaskoja avatud tulekoja ja külakiige rajamine 2009 aastal.

2.2 Küla asukoht

Taevaskoja küla asub Põlva maakonnas, Põlva vallas (vt lisa 1). Küla asetseb Põlva maakonna keskosas ja Põlva valla põhjapoolses osas. Küla piir põhjas on ühtlasi ka Põlva valla piir Vastse-Kuuste vallaga. Küla kaugus Põlva linnast ja ühtlasi ka vallakeskusest on ligikaudu 7 kilomeetrit. Tartu linn jääb 42 kilomeetri kaugusele. Küla läbib raudtee ja väiksem maantee. Suurem, Tartu - Põlva maantee asetseb ligikaudu 2 kilomeetri kaugusel. Asend võimaldab külaelanikel käia tööl nii Põlvas, kui Tartus. Taevaskoja bussijaama (vt. Lisa 2 Foto 4) läbib bussiliiklus on suhteliselt tihe ja päevas läbib Taevaskoja küla ka neli reisirongi (vt. Lisa 2 Foto 5).

2.3 Küla elanikkond

Põhiline osa küla elanikkonnast elab Taevaskoja raudteejaama läheduses asustuses, mis moodustab küla keskuse. Mitmeid elamuid asub ka hajali ümber nn. keskuse.

Seoses majandusliku ja sotsiaalse madalseisuga langes külaelanike arv perioodil 1989 - 2000 34,6% võrra, 156-lt inimeselt 102-le inimesele (rahvaloenduse andmed). Absoluutne madalseis oli aastal 1991. aastal, kui küla elanikkond vähenes alla 100 inimese ja seda just noorema, tööeas elanikkonna arvelt. Tühjaks ja peremeheta jäid sanatooriumi hooned ja pimedad olid endiste korterite ja paljude majade aknad. Kultuuriline tegevus oli täielikult seiskunud. Olukord külas hakkas elavnema praeguse puhkemaja erastamisega, mis

nõukogude ajal oli ehitatud ja kuulus Tartu LMK-le. Olulise täiendava tõuke külaelu arengule andis kaupluskohviku käivitamine 1994. aastal. Kaupluskohvik lõpetas tegevuse 2008 aastal.

Elanikkonna arvu suurenemine algas üheksakümnendate aastate teisel poolel, kui hakati rohkem hindama elukohta tähtsust ning kortermajadele Põlva linnas hakati eelistama privaatsemat elukeskkonda, milleks ideaalsemat kui Taevaskoja on Põlva ümbruses raske leida. 80% nimetatud elanikkonnast on kunagi Taevaskojas sündinud või elanud inimesed ja leidnud töö kas Põlvas või Tartus ning kasutab töökäimiseks individuaaltransporti. Elanikkonna suurenemine on toimunud ka Taevaskoja ümbruses rajatud endiste suvilate omanike arvel, kes on suvila ehitanud aastaringseks kasutamiseks ja nüüd registreerunud püsielanikuks. Nende seas on ca 50% tööealist elanikkonda.

Taevaskoja külas elab Põlva Vallavalitsuse andmetel (01.04.11 seisuga) kokku 114 inimest, nendest 31 pensionäri (mehi 15 & naisi 16), 62 tööealist inimest (mehi 30 & naisi 32) ja 21 last (sh. 8 last vanuses 0-7 a.). Külaelanike keskmine vanus on 43,8 aastat.

2.4 Küla looduslike olude kirjeldus

Taevaskoja küla asub looduslikult kaunis kohas. Vahetusläheduses asub Taevaskoja looduskaitseala (vt. Lisa 2 Foto 6) - Ahja jõgi ja Saesaare paisjärv (vt. Lisa 2 Foto 7) koos hüdroelektrijaamaga. Taevaskoja on kuulus oma Ahja jõe ürgorus asuvate liivakivipaljandite (Suur ja Väike Taevaskoda) ja Emalätte (vt. Lisa 2 Foto 8), Neitsikoo (vt. Lisa 2 Foto 9) ning Salakuulaja kivi (vt. Lisa 3 Foto 10) poolest. Kümnekond liivapaljandit on jäänud osaliselt paisjärve vete alla, mida on võimalik vaadata ainult jalgsi matkates. RMK poolt on organiseeritud turistide sõidutamine paisjärvel vaikselt (7km/h) liikuva parvlaevaga Lonny. Iga liivapaljandi ja koo kohta on ka oma legend, mida teavad vanemad kohalikud elanikud. Piirkond on liigirohke nii flora kui fauna poolest. Küla on tihedalt ümbritsetud metsadega – domineerivad segametsad ja männikud. Läheduses asuvad ka mitmed sood ja rabad. Üks suuremaid on Valgesoo raba kuhu on rajatud ka kuuekorruselise turistide vaatetorn ja laudrada.

Põllumajanduslikus kasutusel olevat maad on ümbruskonnas suhteliselt vähe. Looduse vaatamisväärsused on säilinud suures osas tänu sellele, et professor Eerik Kumari eestvõtmisel ja initsiatiivil võeti 1958.a. Ahja jõe ürgorg Koorvere sillast kuni Otteni veskini s.o. 18 km ulatuses piki jõge ja 300 m laiuselt kummaltki poolt kallast riikliku looduskaitse alla ja nimetatud piirkonnas välditi aktiivset majandustegevust.

2.5 Küla majanduslike olude kirjeldus

Taevaskojas tegutseb kaks ettevõtet. Taevaskoja Salamaa (OÜ Metskoda) pakub majutusvõimalust, aitab korraldada erinevaid lasteüritusi, ning omab rentimiseks karavaniplatse. AS Taevaskoja Turismi ja Puhkekeskus pakub majutusvõimalust ja korraldab lastelaagreid. Küla lähedusse jääb ka OÜ Generaatorile kuuluv hüdroelektriijaam. Samuti asuvad külas postkontor ja raamatukogu. Enamus Taevaskoja tööealisest elanikkonnast käib tööle Põlvasse ja mõningane osa ka Tartusse. Lähim lasteaed asub Põlvas, ning lähimad koolid on Himmastes ja Põlvas.

2.6 Küla infrastruktuuri kirjeldus

Taevaskoja küla läbib asfalteeritud ja 2006 aastal korrastatud väike maantee (algab Tartu – Põlva maanteelt ja suundub läbi Kiidjärve küla Ahja alevisse), mis on varustatud tänavavalgustusega ja raudtee. Suurem Tartu – Põlva maantee jääb ligikaudu 2 kilomeetri kaugusele. Külast läheb ka kruusakattega tee naabruses asuvasse Himmaste külla. Küla tänavad on kruusakattega. Külas puudub tsentraalne veevarustussüsteem ja kanalisatsioon. Enamusel majapidamistest on varustatud salvkaevu ja lokaalse kanalisatsiooniga. Taaskasutatava prügi jaoks on Põlva valla poolt rajatud Taevaskoja külakeskuse (raamatukogu) vahetuslähedusse jäätmete kogumispunkt, mis võimaldab tasuta ära anda kile-, klaas-, plastik-, metall- ja tetrapakendeid ning vanapaberi. Kõik majapidamised külas kasutavad prügiveo firmade teenuseid ülejäänud prügi äraveol.

Kõik külas asuvad eluhooned on varustatud elektriga ja külas asub alajaam. Taevaskoja külakeskuse hoone (Põlva vallale kuuluv hoone) esimesel korrusel asub küla raamatukogu, väike (maksimaalselt 20 inimest mahutav) lugemistuba, Taevaskoja küla postkontor ja üks väiksem ruum milles asuvad vallale kuuluv arvuti ja MTÜ Taevaskojale kuuluv arvuti, mis on püsiühenduse kaudu internetiga varustatud. Külakeskuse teisel korrusel asub MTÜ Taevaskoja hallatav saal koos kööginurga ja kahe tualetiga ning kahetoaline korter. Külakeskuse kõrvale on rajatud Taevaskoja tulekoda.

2.7 Külaelanike koostöö

Suurem koostöö külaelanike vahel algas aprillis 2002, kui selgus, et Põlva vald plaanib müüa Taevaskoja külas asuva vallale kuuluva külakeskuse hoone, milles sel hetkel asus Taevaskoja raamatukogu. Varem asus samas hoones ka Taevaskoja algkool, kuid see suleti õpilaste vähesuse tõttu. Tänu külaelanike kiirele reageerimisele organiseeriti külarahva kohtumine valla ametnikega ja selle tulemusena müüki ei toimunud. Järgnes terve hulk külakoosolekuid, kus külaelanikud arutasid erinevaid võimalusi maja kasutamiseks. Koosolekutel

arutatust kirjutati kokkuvõtte ja see sai edastatud nii Põlva vallavanemale, kui ka vallavolikogu esimehele. Vallavalitsus otsustas hoone müügi peatada. Edasise tegevusena toimus mittetulundusühingu loomiseks ettevalmistav ja ka asutamiskoosolek (1.detsember 2002). Asutamiskoosolekul astus mittetulundusühingu liikmeteks 43 inimest. Mittetulundusühing Taevaskoja registreeriti 25. märtsil 2003. 2011 aasta 1. mai seisuga on MTÜ Taevaskoja liikmete arv 64.

Käesoleva arengukava algversiooni koostamiseks viidi läbi mitmeid külakoosolekuid ja arutelu käigus tekkinud ideed on kasutatud arengukava kirjutamisel.

Alates aastast 2002 toimuvad Taevaskojas igaaastase traditsioonina Taevaskoja külapäevad, st. igal aastal augusti alguses toimub küla simman ja üle kolme aasta laiaulatuslikum küla kokkutulek, kus lisaks õhtusele üritusele toimub ka päevane programm. Samuti korraldatakse iga kolme aasta tagant konkurss Taevaskoja ilusaima koduaia selgitamiseks. Igal aastal on toimunud ka Jõulupidu ja Jaanipäeva üritused. Alates aastast 2005 toimuvad kevadeti traditsioonilised koristustalgud, mille raames koristatakse teeääred Taevaskoja teeristist kuni Saesaareni, korrastatakse külakeskuse ümbrus ja viiakse läbi külakeskuses asuva saali suurpuhastus. Samuti on külarahvas enda hoolde võtnud Kimera oru jalgraja, mida samuti talgute käigus korrastatakse. Alates aastast 2006 on traditsiooniks muutunud ka vastlapäeva tähistamine, ning alates aastast 2008 on traditsiooniline ka suvelõpudisko.

Peale ürituste korraldamise on MTÜ Taevaskoja eestvõtmisel teostatud ka terve rida investeringuid. Reeglina taotletakse ürituste korraldamiseks ja erinevate objektide rajamiseks vahendeid erinevatest programmidest (vt. Lisa 3 ja lisa 4).

3. KOKKUVÕTE KÜLA OLUKORRAST

Kokkuvõtteks võib olulisimate punktidenä Taevaskoja küla kohta öelda:

1. Looduslikud olud on Taevaskojas ja lähiumbruses suurepärased. Turismi arendamine omab suurt potentsiaali, kuid massturismi tulemusena on vaatamisväärsused sattunud tõsisesse ohtu.
2. Ettevõtlikkus Taevaskojas on vähene ja turistide poolt potentsiaalselt sisse toodavat ressursi ei kasutata täielikult ära.
3. Küla elanikkond on viimastel aastatel pöördunud vananevalt trendilt noorenevale.
4. Kohapealsete töökohtade puudumise tõttu käiakse tööle Põlvasse või Tartusse või ollakse lihtsalt töötu.
5. Kuritegevus on külas langenud. 2010 aastal toimus vaid 1 kuritegu.
6. Maanteede võrk külas ja ümbruses on suhteliselt hea ja küla läbib ka raudtee. Nii bussi- kui rongiliiklus on suhteliselt hea.

7. Küla elanikkond on viimastel aastatel säilitanud aktiivsuse. Igal aastal korraldatakse traditsioonilisi küla üritusi.
8. Külas on olemas külakeskus, mille esimesel korrusel asub raamatukogu, postkontor ja internetipunkt ning teisel korrusel MTÜ kasutuses olev saal, mida kasutatakse kooskäimiskohana ja mida renditakse ka tasu eest välja.
9. Rajatud on Taevaskoja tulekoda, mis võimaldab korraldada suuremaid vabaõhuüritusi.
10. Läbi MTÜ Taevaskoja toimub aktiivne tegevus projektide kirjutamisel ja nende elluviimisel. MTÜ Taevaskoja eestvõtmisel tehakse investeeringuid külaelu mitmekesistamiseks.

4. SWOT ANALÜÜS

<p>Tugevused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Looduskaunis koht. 2. Vaatamisväärsused - ümbruskonnas (elektriijaam, liivapaljandid jms.). 3. Rohkelt turiste suveperioodil 4. Hästi arenenud teedevõrk, bussiliiklus ja rongivõimalus 5. Külakeskuse hoone ja tulekoja olemasolu 6. Uute algatustega kaasalöövad külaelanikud 7. Postkontori ja raamatukogu olemasolu 8. Taevaskoja tuntud nimi 9. MTÜ Taevaskoja olemasolu 10. Seltsingute Vesipapp ja Taevaskojalased olemasolu 11. Multifunktsionaalse külaplatsi olemasolu 	<p>Võimalused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Turismindus ja sellega seotud ettevõtlus (giiditeenus, suveniiride valmistamine). Suusarajad, telkimiskoht, jms. 2. Külakeskuse ümbruse kujundamine külaväljakuks ja erinevate objektide (lõkkeplats, kõlakoda jms.) väljaehitamine 3. Koostöövõrgustik külakogukonnas vastastikuste teenuste osutamiseks (ettevõtjad-ettevõtjad; elanikud-ettevõtjad; elanik-elanik jne.), ühiseluliste tegevuste läbiviimiseks (talgud, piirkonna huvide eest seismine, kodukaunistamise päevad jne.) 4. Tihedam koostöö naaberküladega
<p>Nõrkused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vähene ettevõtete arv külas 2. Tööpuudus 3. Kergliiklustee puudumine 4. Ühisveevärgi-kanalisatsiooni puudumine, külatänavate halb seisukord. 	<p>Ohud</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Massiturismist tingitud kahjud keskkonnale (kaitsealadele, kohalike inimeste elulaadile, tipphooajal ülekoormatud küla elukeskkond)

5. Turistide läbivoolamine külast ilma külasse midagi jätmata	
---	--

5. VISIOON TAEVASKOJA KÜLA OLUKORRAST AASTAL 2016

Taevaskoja küla asub endiselt looduskaunis kohas. Ümberkaudsed metsad ja looduskaitseala on säilinud endisel kujul. Taevaskoja küla ja selle ümbrus on tunnustatud vaba aja veetmise koht. Külast on saanud perede, haritlaskonna ja välismaalaste nn. loodusturistide puhkuse veetmise paik. Levinud on kodumajutused, millest saadud sissetulekud jäävad külasse. Rongiliiklus Tartu ja Põlvaga on muutunud tihedamaks ja paljud turistid eelistavad rongitransporti teistele alternatiividele. Samuti käivad paljud külaelanikud tööle Tartusse ja Põlvasse just rongiga. Taevaskoja külasse on tekkinud mitmed suviti tegutsevad kohvikud (toitlustusasutused). Talveperioodiks on turistidele pakkuda võimalus suusatada valgustatud suusarajal mis on ühenduses Põlva Valla Tervisespordikeskuse valgustatud radadega, kus on välja ehitatud infrastruktuur matkajatele ning tervisesportlastele. Majutusasutused pakuvad aktiivselt konverentsiturismi võimalusi. Ühepäevaturistidele on loodud täisteenindus ja info kättesaadavus. Külakogukond on kehtestanud sotsiaalse kontrolli kaitsealade ja küla ümbritseva looduse säästlikuks kasutamiseks. Küla põhitänavad on valgustatud ja asfalteeritud. Tänu kogukonna pingutustele on paranenud küla üldilme (värvitud majad, korrastatud aiad jne.) Loodud on ühisveevärk ja kanalisatsioon. Küla elanikkonna seas on noorte osakaal kasvanud ja ligikaudu 30% küla tööealisest elanikkonnast saab tööd kohapealsetes ettevõtetes. Külakeskuse hoone lähedusse on rajatud kõlakoda ja parkla. Rajatud on ka küla läbiv kergliiklustee (raudteejaamast Kimera oru alguseni). Regulaarselt (kord aastas) toimuvad külapäev, jaanipidu, jõulupidu, vastlapäev ja suvelõpudisko. Alus on pandud Taevaskoja traditsioonilisele üritusele (spordi või kultuuriüritus), mis omaks üleestilist ja miks mitte ka rahvusvahelist mastaapi. Külal on loodud sõprussidemed Rootsisis (või mujal Skandinaavias) asuva suuruselt ja looduslikelt oludelt sarnase külaga ja toimuvad regulaarsed vastastikused külaskäigud. Kokkuvõttes võib öelda, et Taevaskoja küla on aastal 2016 kõrge elukvaliteediga piirkond, kus on tasakaalus kohalike elanike heaolu ja turism. Turismipotentsiaal on avatud läbi nišitoodete.

6. KÜLA ARENGU EESMÄRGID JA ÜLESANDED NENDE SAAVUTAMISEKS

1. AKTIIVNE ÜHISTEGEVUS JA KULTUURIELU

- 1.1. Luua noorte klubi
- 1.2. Jätkata külapäeva, vastlapäeva, suvelõpu disko, jaanipäeva ja jõulupeo pidamise traditsiooni
- 1.3. Korraldada aktiivselt muid kultuuriüritusi (nt. volbriöö tähistamine)
- 1.4. Luua koostöövõrgustik Kiidjärve, Himmaste ja Maarja küladega ning korraldada ühiseid kultuuriüritusi
- 1.5. Regulaarselt korraldada talguid küla heakorra parandamiseks

2. FUNKTSIONAALNE KÜLAKESKUS

- 2.1. Rajada külakeskuse lähiümbrusesse järgmised objektid:
 - 2.1.1. Parkla
 - 2.1.2. Kõlakoda
- 2.2. Vahetada külakeskuse katus.
- 2.3. Külakeskuse välisseinad värvida
- 2.4. Külakeskuse saalis teostada sanitaarremont

3. ARENENUD ETTEVÕTLUS

- 3.1. Ellu viia projekt Siseturism Taevaskojas
 - 3.1.1. Suveniiride valmistamine
 - 3.1.2. Turistidele giiditeenuse pakkumine
 - 3.1.3. Matkajatele erineva koormusega matkaradade rajamine ja ühendamine olemasolevate matkaradadega
 - 3.1.4. Võimaluse loomine külakeskuses küla ajaloo ja looduskaitseala tutvustamiseks (slaidi-, videoprogramm)
 - 3.1.5. Laiendada majutusvõimalusi
 - 3.1.6. Edendada konverentsiturismi
 - 3.1.7. Meelelahutusvõimaluste loomine
- 3.2. Luua täiendavaid sportimisvõimalusi (uisuväljak, kaugushüppekast, jooksurada, jalgpalliplats jne.)

4. TAEVASKOJA KÜLA ON TUNNUSTATUD JA TEATUD KOHT

- 4.1. Koostada Taevaskoja küla ja vaatamisväärsusi tutvustavaid trükiseid

5. INFRASTRUKTUUR

- 5.1. Tagada külatänavate korrasolek ja olulisemad tänavad asfalteerida
- 5.2. Rajada küla ühine veesüsteem
- 5.3. Luua külas (külakeskuses) traadita interneti võimalus ja võimaldada interneti kasutamine turistidele
- 5.4. Olulisemate külatänavate valgustamine
- 5.5. Küla läbiva kergliiklustee rajamine.

6. TERVE JA TURVALINE KÜLA

- 6.1. Täiustada naabrivalve tegevust
- 6.2. Propageerida tervislikke eluviise ja karskuspõhimõtteid
- 6.3. OMA küla tunnetuse tekitamine külaelanike seas
- 6.4. Liikluse parem, elanikekesksem korraldamine

7. OLULISED VALDKONNAD KÜLA ARENGUS

ETTEVÕTLUS.

Ettevõtluse arendamisel on vaja arvestada paikkonna eripära. Taevaskojas ei ole otstarbekas arendada aktiivset tootmistegevust, põllumajanduse arenguks puuduvad eeldused, kuid väga head eeldused on teenindussfääri arenguks ja seda just turistide teenindamisel. Taevaskojas tegutseb Taevaskoja Salamaa (OÜ Metsakoda) ja Turismi- ja Puhkekeskus, mis pakuvad eelkõige majutust ja korraldavad lastelaagreid. Pakutud teenus paraku ei hõlma suurt osa paikkonda külastavat rahvast. 2008.a. RMK poolt läbiviidud loenduse põhjal külastas hooaja jooksul Taevaskoja looduskaitseala 180 000 turisti. Ettevõtluse arendamisel saab võtta aluseks just nimetatud fakti. Lihtne arvutus näitab, et kui suudetaks igalt külaliselt teenuse osutamisega saada 1 Euro, jääks hooajaga kohapeale 180 000 Eurot. Ettevõtluse arendamise ja käivitamise mootoriks võiks olla MTÜ Taevaskoja. Eelkõige võiks arendada kõiki erinevaid tegevusalasid, mis kaasnevad aastaringse turismiteenuse pakkumisega. Alustada tuleb tegevustega, mis nõuavad väiksemaid investeeringuid. MTÜ saab edukalt ise alustada turistidele info jagamisega, giiditeenuse ja parklateenuse osutamisega. Läbi loodava ettevõtluse peab jõudma korraliku mitmekülgsete võimalustega toitlustamise ja meelelahutusteenuste pakkumiseni. Nimetatud tegevuste käivitamisel saavad rakendust erinevad ettevõtted ja rakendust leiavad erinevad elanikegrupid alates pensionäridest lõpetades noortega.

INFRASTRUKTUUR

Piirkonna turistidele atraktiivsemaks muutmise ja parema teenindamise eelduseks on korraliku infrastruktuuri olemasolu. See on võimalik luua kogu valla ühise arengukava järgi, kuid selle eeltingimus on küla arengukava ning kohapealne initsiatiiv ettevõtjate ja kogu elanikkonna poolt. Korralik infrastruktuur on ka aluseks kohalikele elanikele elamisväärse keskkonna loomisele. Eelkõige on vajalik korras hoida olemasolevad teed ning rajada kergliiklustee ja parkla. Pikemas perspektiivis on vaja luua ühisvee süsteem ning katta suuremad külatänavad kõvakattega. Et viia ellu käesolevas arengukavas märgitud tegevused, peab MTÜ Taevaskoja olema koordinaatoriks ettevõtjate, elanike ja vallavalitsuse vahel.

TURVALINE KÜLA.

Terve ja turvalise küla eelduseks on külas elavad tervislike eluviisidega normaalselt kindlustatud inimesed. Taevaskoja külal on suur potentsiaal muutuda lähitulevikus just selliseks turvaliseks ja naudingut pakkuvaks elukeskkonnaks. Selleks on vaja rakendada olemasolevad eeldused ning ettevõtjate ja kohalike elanike initsiatiivil koostöös vallavalitsusega on võimalik läbi dünaamilise arengu muuta oma kodukoht turvaliseks ja inimsõbralikuks. Eelkõige on vajalik MTÜ Taevaskoja eestvõtmisel loodud naabrivalve sektori tõhustamine. Turvalisust suurendavad sageli ka kaudsed vahendid. Näiteks külatänavate parem valgustamine ja liikluse parem korraldamine (lisapiirangute seadmine) aitavad kindlasti kaasa turvalisuse tõusule.

ÜHISTEGEVUS JA KULTUURIELU

Täisväärtusliku elu üheks aluseks on aktiivne külaelanike ühistegevus ja kultuurielu. Kui pensionärid on viimastel aastatel märgatavalt aktiveerunud ja tegelevad aktiivselt ja ühiselt oma aja sisustamisega (käsitööring, kohtumised huvitavate inimestega, ekskursioonid), siis organiseeritud tegevus Taevaskoja küla noortele on suhteliselt nõrk. Külakeskuse ümbrusesse on vajalik rajada mitmeid objekte, et kujundada kooskäimiskoht ning luua sportimisvõimalused. Mitmekülgsed sidemed ja ühisüritused naaberküladega rikastavad kahtlemata kultuurimaastikku ja annavad inimestele suurema võimaluse suhtlemiseks, kogemuste vahetamiseks ning meelelahutuseks. Taoliste ürituste läbi viimine on eelkõige võimalik just koostöös naaberküladega – Kiidjärve, Himmaste ja Maarja küladega.

Regulaarsed küla üritused – jaanituli, küla päevad, külasimman peavad jääma traditsioonilisteks, laiemale ringkonnale teada olevateks üritusteks. Ruumi jääb

veel ka väiksematele üritustele – kohtumised tuntud inimestega, mitmesugused loengud, lasteüritused jne.

KÜLAKESKUSE ARENDAMINE

Külakeskuse ümbruse väljaehitamist võib pidada üheks tähtsamaks komponendiks nii kohalike elanike heaolu tõstmisel kui ka turistide paremal teenindamisel. Külakeskuse teisel korrusel asuv saal vajab täiendavat sisustamist (täiendavat mööblit, audio- ja video- ning esitlustehnikat). Oluliseks tuleb pidada ka külakeskuses asuva internetipunkti olemasolu ja edasiarendamist. Pikemas perspektiivis peab internetipunkt olema avatud ka turistidele. Momendil on külakeskuses olemas kaks arvutikomplekti. On olemas interneti püsiühendus.

Vahetamist vajab külakeskuse katus, sest ebasobiva katusekattematerjali tõttu on katus viimased kolm aastat suuremate vihmade ja kevadeti lume sulamisel läbi jooksnud. Ajutiselt on läbi jooksmine küll peatatud, kuid katus on suhteliselt amortiseerunud

Külakeskuse ümbrusesse on vajalik rajada veel mitmeid rajatisi. Vajadus on korraliku autoparkla ja kõlakoja järele.

8. TEGEVUSKAVA (planeeritud olulisemad tegevused ja suuremad investeeringuobjektid)

AEG	TEGEVUS, INVESTEERING U-OBJEKT	LIGIKAUDNE MAKSUMUS EURODES	RAHASTAMIS ALLIKAS	VASTUTAJA
2011	Savipõletusahju soetamine koos vajalike tööriistadega	1500	Fondid, Põlva vald, MTÜ Taevaskoja	MTÜ Taevaskoja
2011	Helitehnika soetamine	1500	Fondid, Põlva vald, MTÜ Taevaskoja	MTÜ Taevaskoja
2011	Lauatennise laua soetamine	700	Fondid, Põlva vald, MTÜ Taevaskoja	MTÜ Taevaskoja
2011	Mööbli soetamine Avatud Tulekoja tarbeks	5100	Fondid, Põlva Vald, MTÜ Taevaskoja	MTÜ Taevaskoja

Taevaskoja küla arengukava

2012	Taevaskoja küla läbivate matkaradade tähistamine ja ühendamine ümbruskonna (Mammaste) matka- ja suusaradadega	4 000	Fondid, Põlva Vald, Taevaskoja	Põlva MTÜ	MTÜ Taevaskoja, Põlva Vallavalitsus
2012	Külakeskuse saali sanitaarremont	700	Fondid, Põlva Vald, Taevaskoja	Põlva MTÜ	MTÜ Taevaskoja
2012	Külakeskuse hoone välisseinte värvimine	1500	Põlva vald, MTÜ Taevaskoja		Põlva Vallavalitsus
2012	Parkla rajamine külakeskuse juurde	50 000	Põlva Vald		Põlva Vallavalitsus
2013	Külatänavate korrastamine ja suuremate tänavate asfalteerimine	60 000	Fondid, Põlva Vald, Taevaskoja	Põlva MTÜ	MTÜ Taevaskoja, Põlva Vallavalitsus
2013	Taevaskoja külakeskuse katuse vahetus	25 000	Põlva Vald		Põlva Vallavalitsus
2013	Tulekoja avatud välisseintele tuulekindlate katete soetamine	1500	Fondid, Põlva Vald, Taevaskoja	Põlva MTÜ	MTÜ Taevaskoja
2013	Kõlakoja rajamine	30 000	Fondid, Põlva Vald, Taevaskoja	Põlva MTÜ	MTÜ Taevaskoja
2014	Ühise veesüsteemi rajamine Taevaskoja külas	120 000	Fondid, Põlva Vald	Põlva	Põlva Vallavalitsus
2014	Küla läbiva kergliiklustee rajamine	400 000	Fondid, Põlva Vald, Taevaskoja	Põlva MTÜ	MTÜ Taevaskoja, Põlva Vallavalitsus
2011 - 2016	Koristustalgute, külapäeva, vastlapäeva, jaanipäeva, suvelõpu disko ja	10 000	Fondid, Põlva Vald, Taevaskoja	Põlva MTÜ	MTÜ Taevaskoja

	jõulupüha ürituste korraldamine igaaastaselt			
--	--	--	--	--

Tegevuskava ei välista muude (arengukavas mitte sisalduvate) ürituste ja investeeringute teostamist vastavalt vajadusele.

9. ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE

Arengukava viiakse ellu MTÜ Taevaskoja eestvedamisel ja külaelanike toetusel. MTÜ Taevaskoja põhiülesandeks on arengukava rakendamisel koordineerida tegevusi ettevõtjate, kohalike elanike, vallavalituse ja teiste institutsioonide vahel.

Iga arengukava vajab regulaarset korrigeerimist ja seetõttu on planeeritud, et minimaalselt iga kolme aasta tagant tehakse külakoosolekul kokkuvõtte ja antakse hinnang arengukava raames tehtud töödele, vaadatakse läbi arengukava ja vajadusel viiakse sisse muudatused.

10. KÜLA ARENGUKAVA SEOS VALLA ARENGUKAVAGA

Taevaskoja küla arengukava esitatakse Põlva vallavalitsusele juunis 2011. Loodetavasti annab see sisendi Põlva valla arengukavasse, mida planeeritakse samuti 2011 aasta jooksul muuta. Sellega on tagatud valla ja küla arengukavade ühtsus, sest küla arengukava võetakse eeldatavalt valla arengukava koostamisel arvesse. Juhul, kui Põlva vallavalitsus teeb ettepanekuid Taevaskoja küla arengukava muutmiseks, võetakse neid arvesse ja viiakse vajalikud muudatused sisse. Ühtsuse tagamine kahe arengukava vahel on väga oluline, sest küla areng ei saa toimuda ilma vallapoolse toetuseta.

11. KOKKUVÕTE

Taevaskoja külal on tänu suurepärastele looduslikele tingimustele ja inimressursile head võimalused arendada välja küla, kus on tagatud eelkõige heaolu kohalikele elanikele, turistide jätkuv huvi Taevaskoja vastu ning kõikide vajalike teenuste olemasolu nii turistidele kui ka kohalikele elanikele. Käesolevas arengukavas toodud tegevused ja eesmärgid on reaalne ellu rakendada arengukavas märgitud tähtaegadel. Selleks peab kasutama olemasolevaid võimalusi s.t. koostööd ettevõtjate, fondide, vallavalituse, teiste institutsioonide ja kohalike elanike vahel. Arengukavast ilmnev erinevus praeguse tegelikkuse ja visiooni vahel on ületatav, kui arengukava rakendamisega järjepidevalt tegeleda.